הארץ

יום חמישי ו' באייר תשנ"ט, 22 באפריל 1999 VOL 81/24272 APRIL 22 6.90 שקלים

חלק ב'

חליל שקאקי חופר מנהרות

עמירה הס, עמ' 22

גלריה

מה בפסטיבל ישראל

עמ' 63

כלכלה

מה קורה במניות ה

עמ' 23

בגיליון יום שיש

כיצד מסיימים מל

זאב שיף

הצעה ישראלית חדשה לסוריה: חידוש המו"מ מהנקודה שבה הופסק

דמשק ביקשה אישור מארה"ב לאמינות הפנייה הישראלית

מאת זאב שיף

ישראל פנתה לדמשק, הפעם שלא באמצעות רוסיה, בהצעה הדשה ומתוקנת לפתוח מיד במשא ומתן על נסיגה מדרום לבנון, ואחרי הקמת הכמסלה הדשה – פתיחת משא ומתן על עתיד רמת הגולן מנקודה שבה הופסק בזמן ממשלתו של שמעון פרס.

בקבלת הפנייה ביקשו הסורים לסמוך את חזות דעתה של ארה"ב: האם אפשר לסמוך על אמינות ההצעה, האם זהו תרגיל בדרך, או שמא ניסיון להשיג הסכם בלבנון ולהכשיל לאחר מכן את המו"מ המהותי יותר על הגולן.

נותרים ישראליים רשמיים סרבו להשיב על שאלות בעניין; במערכת הביטחון אומרים שלא הוכנסו בסוד המגעים, ולכן אינם יודעים כל פרטים על כך.

הפנייה הישראלית הראשונה נעשתה כזכור באמצעות מוסקבה, שהתבקשה לתווך בין ירושלים לדמשק באמצעות ולדימיר דרשלבי, יחידה הסכם על נסיגה מדרום לבנון; ואחרי הבחירות, הסכם על עתיד רמת הגולן.

ההצעה הזו הוציאה למעשה את האמריקאים מסלאכת התיווך, והכניסה בפקומם את הדר סים. דמשק לא פירסמה תגובה רשמית להצעה, אך באחד לא רשמי הגיבה בשלילה.

כפל הנראה, היא החליטה שאין סיכוי לתיווך ללא מעורבות אמריקאית: אה"ב נתפסת כגורם היחיד שבסוגל להפעיל לחץ על ישראל בעת הצורך, והיחיד שמסוגל לתפוך בספית במיפוש הסכם.

ההצעה הישראלית המתוקנת תיענה לפנייה להש"ס מיד את המגעים, אם האמריקאים לא יאשרו שמרובר בהצעה רצינית. הסורים אמרו לארה"ב כי אינם מרוצים מהניסיון לקשר את המשא ומתן למערכת הבחירות בישראל, אך אם מרובר בהצעה רצינית – הם ירצו מעורבות אמריקאית מלאה.

הסורים רוצים גם להיות נטר חים כי לא מרובר בתרגיל שנר עד להגיע למרירות. להסרד ברדום לנטן כרי להציגו כהישג מריני ישראלי, כאשר לאחר מכן תחזור ישראל לסחבת הנסטה מאז וערת מרריר במשא ומתן בין שתי המרינות.

(א"פ) עבראללה מלך ירדן החל אתמול את ביקורו הראשון בסוריה, מאז הוסתר למלך בפר דואר הטנה. ביקורו של עבראר ללה מסמן את סיום הניכור בין שתי המרינות, שהחל בחתימת הסכם השלום עם ישראל ב-94'.

וך, הכניסה בפקומם את הדר סים. דמשק לא פירסמה תגובה רשמית להצעה, אך באחד לא רשמי הגיבה בשלילה.

כפל הנראה, היא החליטה שאין סיכוי לתיווך ללא מעורבות אמריקאית: אה"ב נתפסת כגורם היחיד שבסוגל להפעיל לחץ על ישראל בעת הצורך, והיחיד שמסוגל לתפוך בספית במיפוש הסכם.

ההצעה הישראלית המתוקנת תיענה על ידי נורם שליסי. נראה כי המגעים נוהלו באמצ עות נציגי מרינות לאו"ם. גם הפעם יש ניסיון ישראלי להזיק את אה"ב ממלאכת התיווך, והמסך היא שממרות לפנות לוואסינגטון כרי לברר את אפי נות ההצעה.

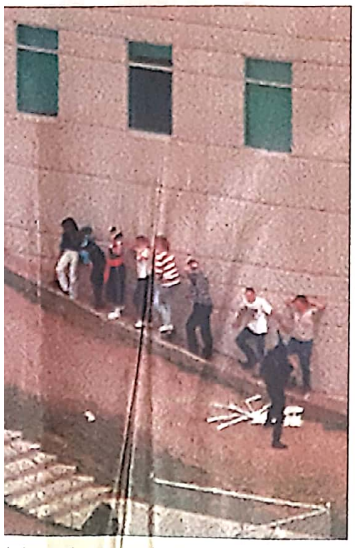
התיקון בהצעה אומר, כי ישראל תוהיה מוכנה להש"ס את המשא ונתו מהמקום שנו נפסק בתקופתן של ממשלות יצחק רבין ושמעון פרס. נקרת הזי רוש היתה סלע בתלוקת בין ישראל לארה"ב מאז שהוקמה ממשלתו של בנימין נתניהו. הסורים טענו כי כבר קיבלו הבטחת שנות מישראל, ואילו ממשלת נתניהו השיבה כי אין הבטחות כאלה – ואפילו היו, הן אינן מחייבות אחרי משום שאי נן תחומות. הממשלה תבעה גם לבטל את ההבנות על עקרונות המרי הבינתון, שסוכמו בירי האמריקאים בניר עמרה – שנוי רא Non Paper משום שלא נחתם על ירי הצררים.

מההצעה המתוקנת אפשר להבין שישראל תסכים להתייחס לשלבי המסא ונתן הקורמים: התחייבות עמוקה לא להתעלם מסיכומים קרמים, אם אכן יש להם הוכחה ונכים.

הערכה היא שרמשק לא תיענה לפנייה להש"ס מיד את המגעים, אם האמריקאים לא יאשרו שמרובר בהצעה רצינית. הסורים אמרו לארה"ב כי אינם מרוצים מהניסיון לקשר את המשא ונתן למערכת הבחירות בישראל, אך אם מרובר בהצעה רצינית – הם ירצו מעורבות אמריקאית מלאה.

הסורים רוצים גם להיות נטר חים כי לא מרובר בתרגיל שנר עד להגיע למרירות. להסרד ברדום לנטן כרי להציגו כהישג מריני ישראלי, באשר לאחר מכן תחזור ישראל לסחבת הנסטה מאז וערת מרריר במשא ומתן בין שתי המרינות.

(א"פ) עבראללה מלך ירדן החל אתמול את ביקורו הראשון בסוריה, מאז הוסתר למלך בפר דואר הטנה. ביקורו של עבראר ללה מסמן את סיום הניכור בין שתי המרינות, שהחל בחתימת הסכם השלום עם ישראל ב-94'.

תלמידים מובלים בידי סוהרים אל מחוץ לשטח ההובון יקולובייץ' בלובלי

כ-15 הרוגים בהתקפה של ת

המשטרה חוקרת את אופי הקבוצה הנוצרית שאליה

מאת ניצן הורוביץ
כתב "הארץ" בוארשה

קריאות להשבון נפש נשמעות בדתי ארה"ב, לאחר התקפה רצחנית שביצעו שלשה שני תלמיד־תיכון בשטח בית ספרם בליטלטן, קולורדו. ככל הנראה, 13 בני אדם נהרו להתח – רובם

תלמידים – ועוד נפצעו. 30 מסתני הבלה השעון בבית הספר ובסביבתו. זהו האירוע האלים ביותר א־פעם בפרפרת המיעוד האמריקאית.

ראו עמוד 2א

ארץ הברי בן ה־17 הילן בליטלטן בן ה־18, הכינים לקבוצת שליים שטכנ

האפשרות לשגר כוחות רגליים לקוסובו נבדקת שוב

בלייר ילחץ על קלינטון לפתוח במתקפה קרקעית

מאת שרון שדה, יוסף אלגזי ומוכבירות הירידות

אה"ב תתמוך בבריקה מורש של עבודת מכה כנערבה לפני סיטה הדדים, בעניין הצבת קוד קרקע בקוסובו, אם הפ־ כחות קרקע בקוסובו, אם הפ־ קוד הצבאי של נאט"ו המזכיר הכללי של הברית יקבו זאת. כך נמסר מהבית הלבן. הבריקה שנערבה באיסיבר העלתה, כי מבצע קרקעי יחרוש הסתתפות של מאות אלפי חיילים.

ראו עמוד 8א

רוכר בבית הלבן הכחיש, כי ערכון עמרת הכבה יביא לסיגי בפרינות. "הוי ערכון של הער כה", אמר, "זו לא החלטה ביצר ית על שינוי כוחות קרקע". לרבריו, הבריקה נוערה לראות אם בעית סהוי קיימות באיסיבר בר הסתנו.

מוקרם יותר אתמול אמר פקיר אמריקאי שהפקיר העליון של נאט"ו, הגנראל וסלי קלארק, עשוי לבקש איכשהו למנוע מרש את ההערבה, למרות הרעותיה ההוזרות ונשנות של נאט"ו שאין לה כל כוונה לשלוח חיילים סיי לחמו כרי להגיד לקוסובו.

ראש ממשלת בריטניה, טוני בלייר, יצא אתמול להאס־נגטון עם שר ההגנה ג'רג' רוברטסון והרמטכ"ל גנרל צ'רלס גאתרי, לרגל אירועי היובל לנאט"ו. במרכז הביקור תעמור כוונת בריטניה לקבל את הכמכות אה"ב לפעילה קרקעית לקוסו בו.

בלייר וסר הוגר רובין קוק אותתו שלשום על אפשרות לסי נרי במרינית התקיפה של נאט"ו, לניכח סרבנותו של נשיא

(כוף בעמוד 9א)

החופש האמנותי של מוזיאון ישראל נעצר בתערוכה של גרשוני

מאת רנה נילרמן

בסרם הגיעה לירי־עת הציבור החרם, כבר נסכעת רחישה לרר ריך את תערוכתו החרשה של גרשוני: בכותרת־על של האמן וכן וונו מרניות נוד מים בהנאלה, להפתעתו של גרשוני.

כנוף הסבע נפתחה בשקס התערוכה "זוית (מ)סונור" בארי בסרצבר לאבנות ישראלית בסרחאן. גרשוני הוא הראשון בבין יהרים ישראלים, שהוזמן לבחור עבורות מאוספי המוזיאון ולהציגן עם עבורות נוספות, שלו וסל אחרים. התצוגה הסר פית אמורה לשקף את יחס האמן כלפי מוזיאון ישראל.

גרשוני בחר את הפסל "נוף נער" של רסי־ן, הצלסית ובה הימיני האנושי הראשון של נוף גבר־ מאוסף המוזיאון.

בחר להציג סניים מציורין, סהם השקעס "מחר נפחי" (בתוך סיר של יצחק בן אברהם) וכן שמונה תצלומים שצילם בן זונו, הר קניאל. באחר התצלומים נראה אחר החלבנים של קניאל, ובחר לום אחר מחיק גרשוני את אבר המין של הברי.

מקורות במוזיאון סיפרו, כי מיר עם העלאת התערוכה הבעו גרשוני בהנאלה להזיר־ה לאל־ תר. זאת, לרבריהם, בעקבות תלונות שהגיעו עד מנכ"ל המר ריאן ג'יימס מנייריר, ושהוזי רעת בארה"ב, בררי המסרים הומוסקסואליים בתערוכה.

התערוכה נפתחה אמנם ביום סישי ופורסמה בתוכנית המר ריאן לחרש אפריל, אבל הזעקה לעיתונות על פתיחתה, כמקובל, לא נשלחה. רוברת המוזיאון, רבקה סרנא, מסבירה שהתקסט לא נשלח מכיוון שהוא אמור היה להיסבר בירי אוצרת התערוכה,

שרית קפרא, רק לאחר הקמתה. על הטענה בבר רריכה להזריר את התערוכה, אמרה שרנא: "אני יריעת רבר אחר: הוא יום שלי שי התערוכה כרגע נמצאת על הקירות".

גרשוני עצמו הפתיע בעוד בת התנובה "הסרים המצוינים בתערוכה הם על שתי האמנות, ואין בזה שמץ פתרונרפיה. זו עבורה ביונרפית שפרברת על חיים ועל מוות, על אהבה ועל סוף. התצלומים מקרינים רך ואהבה. מפתיע אחי שאבי מין חשופים מעוררים קריין כזו תגר בה".

אתה תוכל שהתגובה קשורה לכך שמחר בשני בברים?

"אני לא יריע. ביקשו ממני להחליף את אחר התצלומים, בתירוץ שהתערוכה לא עומרת בתוך שנקבע לה. בכל אופן, ר מפתיע ערב שנת 2000 להתקל בתגובות כאלה".

האוצר הורה לקצץ את שכרם של עובדי משרד הביטחון על כל יום עיצומים

מאת אמנון ברזילי ומוזי בסוק

הממונה על השכר באוצר, יובל רכלבסקי, הורה למנכ"ל משרד הביטחון, אילן בירן, ערב יום העצמאות, לקצץ 10% משכר רם היומי של עובדי משרדו, בעבור כל יום של עיצומים. בירן העביר ליועצת המשפטית של משרד הביטחון, צביה גרוס, את הוראת הממונה על השכר באוצר.

ההוראה של רכלבסקי באה בהמשך להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, אליקים רובינשטיין, שלפיהן לא ישולמו לעובדים הנוקמים עיצומים תשלומים עבור שעות נוספות, כוננויות, שכר עירה, אש"ל ורמי כלכלה. מרובר בהחרפת העיכות בין

מופז ינקוט צעדים חריפים נגד קציני בעקבות מות חייל בהתהפכות ג'יפ

המפקדים לא פעלו לבלימת "תת־תרבות עבריינית" בבסיס בית ג'ובארין

מאת עמוס הראל

המסכל, רב אלוף שאול מופז, מוכז לנקט צערים משמ עתיים ה־פים נגר ממלאי תפקירים בכירים בבסיס האימו נים של פיקוד מרכז, בעקבות התהפכות ג'יפ שבה נהרג ריל לפני כחורשים. הצערים נגר הסגר רמטכ"ל. מקורי התקירות – של אנשי מצ"ח ושל וערת התקירה הפיקוסרית – עולה תמונה עגמה של רשלנות והפקרות.

נהג הג'יפ שחרר במאשר הריס לפני התאונה, לאחר עבר־ ה הזכה של נסיעת ג'יפ ללא רשיון. רישיון הנהיגה שלו נשלל, אך לכתחת האת זאת סהבין לתורות נהיגה בסוף השבוע.

(כוף בעמוד 9א)

ניסה לבצע "פעלול": לקפוץ עם ג'יפ מהסיפון, שנהבה כשני כשרים, אל הקרקע שכתחתיו. הג'יפ התהפך והני רחיו נכלא תחת הגוף, ונהג נהרג.

הנהג הצעיר נפצע קל.

בתחילת השבוע הצענו מבצאי וערת התקירה, שבראש אלוף פיקוד המרכז, משה יעלון, לפני רמטכ"ל. מקורי התקירה – של אנשי מצ"ח ושל וערת התקירה הפיקוסרית – עולה תמונה עגמה של רשלנות והפקרות.

נהג הג'יפ שחרר במאשר הריס לפני התאונה, לאחר עבר־ ה הזכה של נסיעת ג'יפ ללא רשיון. רישיון הנהיגה שלו נשלל, אך לכתחת האת זאת סהבין לתורות נהיגה בסוף השבוע.

(כוף בעמוד 9א)

Scanned with CamScanner

מצב הדו"ח

אלברט סויסה

זרע החיים

"יזהית (כ)שונה", משה גרשוני בתיר מאוסף המוזיאון למיניאטורות, מוזיאון ישראל

אד החיבורים הקבורים יותר והמוזרים בעולם האמנות, שלא זכה לתשומת־לב הראויה על־ידי רוב חובבי העתים הפיאכיים והמרוחקים שלנו, הוא בין רומנטי השימור לבין אוצרות האמנות שעליהם הוא משגיח במרוצאים לרבים. רומנטי שזכתה להתייחסויות רבות בספרות האירופית. אחת מהן, בעירמה הישראלית, פרי שתי כשנעתי במשיחתי עם אלמיני במוזיאון התעקשתי להפעיל מיגה. ללא היסוס פנה אלי השיחתי, שחס על פרנסת הנהגן, ואמר, "תניד, אתה שמאלני אתה?". חיברה זה בין המונה לרומנטי השמאלני הכריזה אתי, ומתוך שיחתנו התברר שהוא השימר של היצירות שעליהן אני כותב בעיתון. וכך התחדעתי לתעלומה החדשה, "יזהית (כ)שונה", משה גרשוני בתיר מאוסף המוזיאון ומיצירותיו, ומצינן יחד בהשתקפות של תפרות עולמו. תעלומה שנפתחה בקול דממה דקה מדי, ושלפי מיודעי, "בתר, בסיס לפני כניסת השבת, תתפרצץ המרינה. בשבוע שעבר עשו מאשה אחת סטייק בשר סמרקים, יאללה בסדר, זה רק מגעיל, אבל עכשיו יש אשבה מישהו מחזיק למישהו את הזין ומביא לו ולעצמו ביד". להביא ביד, נו באמת, ביג דיל, אבל למה להסתיר יהדתי אפיא אל המוזיאון לראות הבצעקתה.

להפתעתי גילתי שמשה גרשוני יצר פנתיאון קטן ושקט מאוד של חידת החיים והמוות. מעין משל אדוטי ומלנכולי משהו, שמתגלה באלגיה על מחזור החיים, אהבה, מוות, זרע, ריקנות, לידה והתפוררות, ובעיקר הלקיות של פאזל עתיק מאוד, שרבים מחלקיו אבדו. יש הרבה מדמיונות בתעלומה, שממחישה את המקוטעות וחוסר ההרמוניה או ההרמוניה הפנימית, ובצורה תשוקה עזה להידות יאוש להשביע אותה. ההעמדה של העבודות בחלל מסכלת בכוונה את הרוקי ליצור התחלה וסוף למרוכך החיים והאהבה הזה, כמו הזיכוח מה בא לפני מה, הנחש הקדמוני או התפוח. ולכן להלן האינוונטר בסדר כרונולוגי.

• • •

מהאוסף בתר גרשוני צלמית גבר זעירה מאוד מהתקופה הניאוליתית, מהתרבות מנחה (מונחתה), שנמצאת באגף לאריכיאולוגיה של המוזיאון. הצלמית היא הדרמוי הראשון של סדרסו של גבר באזור שלנו, המרמזת אולי לבראשיתיות האמיתית של ההיסטוריה של מחזור החיים והמוות הזה, הנחשרת מעידן קדומים של מעבה האדמה ומטילה את צלה על עדות מאוחרת יותר ומתרחכמת יותר לכאורה של היסטוריה זו. סניה ואחדריה של הצלמית מוכירים את הפסוק ב"תהילים", "אחדר וקדם צרתני", שהקבלה אומרת שהוא מרמז שהאדם הראשון היה אחרות אחת של הזכר והנקבה.

עוד מהאוסף, פסל ברונזה יפהפה ומכמיר לב של דמות קטנה של נער, הנתון בסיא היונקיותו הארוטית והמדבדידית כאחד, מתנת הפסלת נ'רמן רישיה (1904–1959) למוזיאון ישראל. הוי אולי אחד הפסלים העדינים יותר של הפסלת הסקברית, שדעזעה בזמנו ועודדה בעס רב כשהציגה בהשראת מודאות הירושימה דמויות הנתונות בתהליך של רקב והתפוררות, וכמו מרינו מרני, תמיד תוך שימוש ברמויות ובמוטיבים קלאסיים ומקודשים של איקונות האמנות המסורתית. גם כאן אובייקט האהבה הסוקרני, האידיאלי והממשי, כמו נגוע כבר בתולעים שאוכלות את גופו.

את התערוכה מלווה כמוטו שיר של אברהם בן־יצחק (סונה), שמדבר על מחזור החיים

ו ה מ"

וות הזה, שבו שוב ושוב "עולם מצערו מתרונן" בשבעים ושבע דרכים. מהשיר "בודדים אומרים..." לקח גרשוני את חצי הפסוק "ומחר נמות...", ששימש לו ככתובת על הקיר בשני ציורים מאוד מאוד נרשוניים, עם הטקסטורה ומרקם הציור המזכיר בשר, ויעה והפרשות גוף, עם הכתב הזב והמקוטע ועם שלוש הנקודות שהפכו כמעט לתתימת ידו. אלא שהפעם כתיבת שמו של אברהם בן־יצחק בנוף הציור נרמית כתתימת ידו של המשורר על הציור, וכך נוצרת העוצמה הטעונה מאוד של מעשה הציור בשיר ושל השיר בציור. כמקור חשב גרשוני להציג את שירו הידוע של רילקה "מול טורסו של פסל אפולו", ששירתו האחרונה אומרת "שנה את חייך", אך מפורשות יתר באמנות יש בה לעתים תכופות טעם לפגם, וגרשוני גנז את הרעיון.

• • •

חלק האדי של התערוכה מבחינת מספר העבודות הוא צילומיו בגנון החלמון, שוב ארוטיים ומדבידיים, של זהר קניאל, המאהב יפה התואר של גרשוני, בסדרה הנקראת "זרע" מ־1998, בהשאלת האמן. האזידה של הצילומים, שנתנים תחושה עזה של סמיכות למעשה הציור, כמו מתייחסים לרמברנדט ולקרוונג'ו, ובצילומי התקריב של החזה השעיר והמתבלה של גבר, שטיפות זרע מבריקות והדהות עליו כפנינים של תכשיט משונה, יש רמיזון עו לתנוחת האשה בציור של מנה. בצילום אחר, שבו גבר מחזיק באיברו שלו ובאיברו של חברו, יש רמז לא מכוון למהות רבות של איש המחזיק ברעהו באיברים שונים בעולם האיקונות הכללי, שהקדום שבהם, למיטב זכרוני, הוא "שים נא ידך תחת ירכי". בצילום אחר, מעורר השתאות בפשטותו, מצביע הגבר המודגן על איבר יפה תואר, כהצביע מלאכים על הדר לוד הקדוש, בן האלוהים.

מעשה האהבה המוצג בתערוכה הוא בעיקר בין גבר לגבר, והזווית השונה, או המשונה, עשויה להיתפש כתנוחת ה"שלא כדרכה". לא מעט אנשים עשויים להתנגש במחסום הזה בדרך אל מבוך הרעיונות שמציע גרשוני. הטענה הבסיסית והרציונלית לכאורה, מעבר לתפרשות הדתיות והשמרניות שאינן כאן מעניינות, היא שבמעשה ההומוסקסואלי אתה נותן את הזרע, שהוא סימן של חיים, בתוך המקום שבו הגוף פולט את פסולתו, לאמור, במקום של מוות. אבל בעצם הצגת הדברים כהווייתם דוחה גרשוני גישה זו מכל וכל.

הוא תושב על האהבה באשר היא כצורה של גאולה חילונית אפשרית, ועל זרע כהתחלה של חיים ויצירתיות, של בריאת הדברים, של זריעת רעיונות, כשכל האהבות נתרנות בסד המוחץ של התחלה וסוף. זו תערוכה נועזת ואמיצה של גרשוני, שבהחלט יכול לצפות שאנשים יתעלו על ההקשר האישי־ביוגרפי שלו ועל ההערפה במיניות שדרכה מועבר הרעיון. זאת גם הסיבה שבגללה ביקש שלא תהיה תגינת פתיחה מלווה בקוקטייל המסורתי, דבר שבאמת היה מהווה סוג של חילול ציני ארוני של התערוכה.

חיים חדשים. משה גרשוני

Scanned with CamScanner

התערוכה של משה גרשוני לא תורד, אבל בכוונת ההנהלה לקצר את משך התצוגה

עבודות של זהר קניאל, מתוך הסדרה "זרע"

בהמשך לפרסומים בשבוע שעבר על הדרישה במוזיאון ישראל להסיר את התערוכה "זוית (מ)שונה" של משה גרשוני בגלל מסרים הומוסקסואליים לכאורה, מסר גורם המקורב לפרשה, שהתערוכה לא תורד, אבל בכוונת ההנהלה לקצר את משך התצוגה לחודש אחד במקום שלושה חודשים כפי שתר כנן. לדברי אותו גורם, התערוכה היתה אמורה להיות מוצגת גם במשך כנס המועצה הבינלאומית של המוזיאון שייפתח בסוף מאי, אך ההנהלה מעוניינת להסירה לפני פתיחתו.

בעקבות הסערה שהחלה בשבוע שעבר סביב התערוכה, אומרים גרשוני ובן זוגו זהר קניאל (שמציג בתערוכה תצלומים אינטימיים של השניים) כי המוזיאון שינה את הטקסט התלוי בכניסה לחלל התצוגה, ובכך חידד את עמדתו בעניין התערוכה. "בנוסח הראשון", אומר קניאל, "נכתב כי 'התערוכות שבסדרה אינטימיות וכרוללות אמירות אישיות. המוזיאון משמש במקרה זה, כמו תמיד, יוזם ומאפשר שיח ואינו מבטא שום עמדה רשמית בכל תחום שהוא. בתערוכה כלולים דימויים העלולים לפגוע ברגשות המבקרים'. השבוע, טוען קניאל, נכתב בצורה נחרצת יותר, שהעבודות בתערוכה מבטאות את עמדת האמן ואין בעבודות אלו לבטא את עמדת המוזיאון. ובהמשך, כפי שנכתב קודם, בתערוכה כלולים דימויים העלולים לפגוע ברגשות המבקרים".

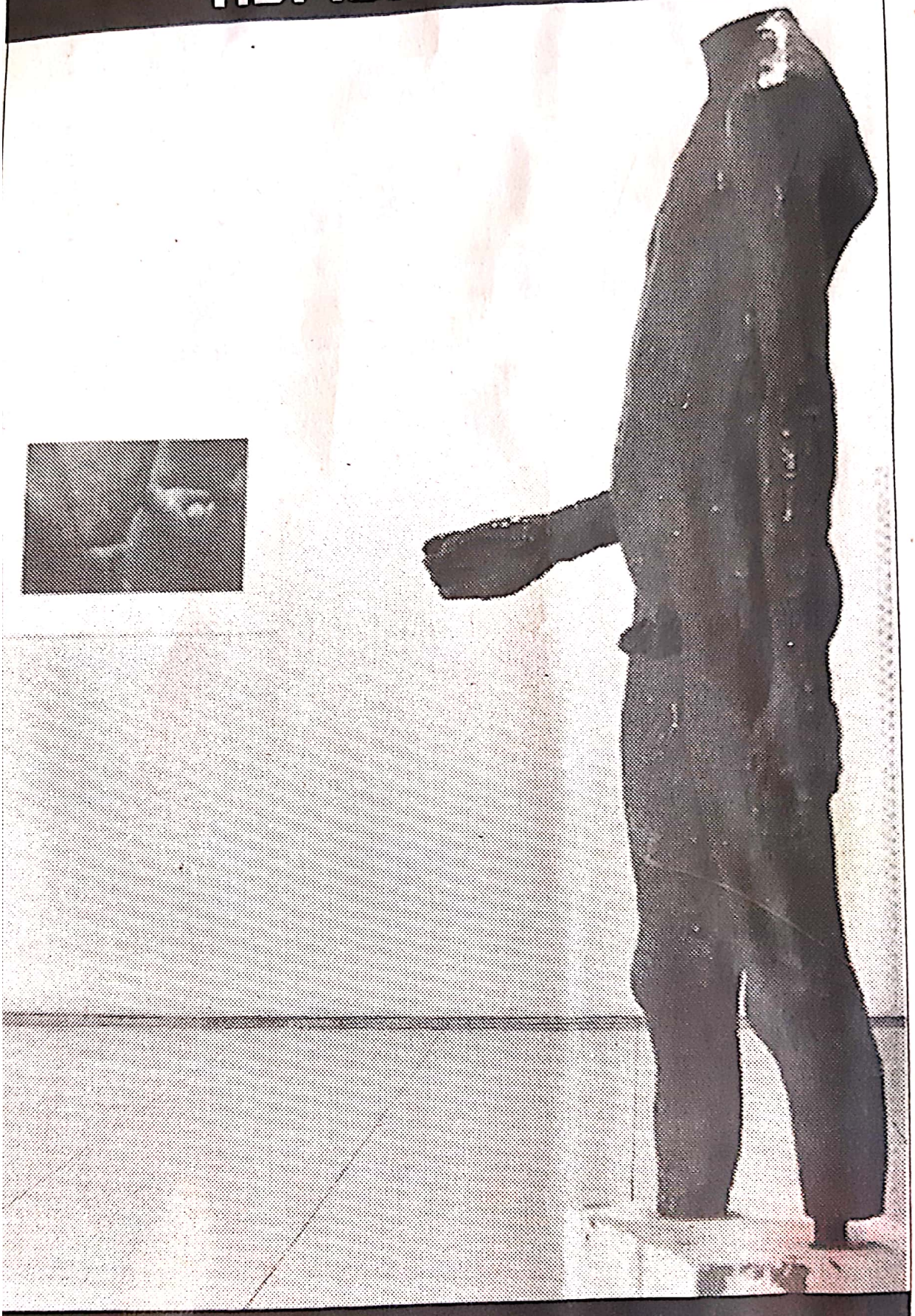
גרשוני אומר, "זו פחדנות ממדרגה ראשונה. כשהוזמנתי לתערוכה לא הציגו לפני שום תנאים, אף על פי שהמוזיאון טוען כי חרגתי מהמנדט שניתן לי – לבחור מאוספי המוזיאון ולצרף דברים משלי ודברים מבחוץ. אני לא עבדתי על תערוכה שתרד אחרי זמן כל כך קצר, זה דבר לא מקובל. נכון שאין לי חוזה עם המוזיאון, אבל אני לא אסכים לזה. חבל לי שאנשים מתייחסים עכשיו לתערוכה כאל סנסציה. זה הצער הכי גדול שלי, הפגיעה בתערוכה עצמה".

בתגובה לשאלה אם מוזיאון ישראל מתכוון לקצר את משך התערוכה, השיבה דוברת המוזיאון: "אין לנו כל עניין להמשיך ולהגיב על דם בלתי פוסק של שאלות טורדניות".

דנה גילרמן

Scanned with CamScanner

מבוכה בתערוכה

שוב מהומה סביב תערוכה במוזיאון ישראל: „זווית (מ)שונה", תערוכת צילומים של משה גרשוני, מציגה תצלומים אינטימיים של האמן ובן־זוגו זהר קניאל (משמאל), לצד פסלים שבחר האמן מאוספי המוזיאון. ח"כ אברהם רביץ (יהדות התורה) כינה אתמול את התערוכה „ביב־שופכין", וקרא להפסיק את תמיכת המדינה במוזיאון. מהמוזיאון נמסר בתגובה כי התערוכה תמשיך להיות מוצגת בשבועות הקרובים, וכי אין כוונה להורידה. (כתבה: נורית פלתר, צילום: זום 77)

Scanned with CamScanner

בגדי המלך החדשים

האמן יגאל תומרקין ביקר בתערוכתו של משה גרשוני במוזיאון ישראל, ביקש סליחה, הצטלם כמחווה, וחיפש את השיטה בשיגעון

יגאל תומרקין

"אם אנו מנהלים אתם יחסים מאחור, עדיין אינכם נאנסים". אריך קסטנר

עד בשנת 67' נשבר לי הזין מהחברה, מהדת ומהמדינה, ולכן הדבקתי אותו לגיבורנו הלאומי שהלך ועוד נו הולך בשדות המוזיאונים בישראל.

לאלמנט העיכור הברכטיאני יש משקל עם זין מברונזה. הזו תיאטרון. התיאטרון האפי במיטבו. הוא שם במקום את השוביניזם המיליטריסטי, את הביתוס, את הימין שמשה סביר מהשומר הצעיר שיחק בצביעות במלותיו של נתן אלתרמן 1967 עם כל שוחרי ארץ ישראל השלמה.

הפסל שלי "הוא הלך..." הוה גם התרסה כנגד הפוריטניזם של תפיסת האמנות והתרבות בין אם הר-פור-אר (Art-Pour-Art) של האימפריסיונזם האבסטרקטי הזהיר ובין אם הריאליזם הסוציאליסטי הגס, ישראל שנות ה-50 וה-60.

והנה, אביב 1999, בעידן הדיקבי, הפוסט-הבנתי, סבו לכל ריקנות (VOID) ונפיחה (FART) יש משמעות ובו לכולם יש PARTICIPATION במעשה האמנות, בו האמן אינו יוצר - אלא "בודק" והתהליך הוא מך לדיסרטציה של ציטוטים, והידון בטוסה מי יהיה המסובך והמדהים ביותר, כאשר התוצאה נשכחת אי שם במוזיאון

אמנות

"תומרקין בצל חמוביל חארצי שבמוזיאון ישראל"

ואיש אינו שם לב, העיקר - הקטלוג והמלה.

באמנות וגם בחיים, לאתניים, לחד-הוריים ולהומואים יש את תפקיד פרומיתאוס, מי שהביא את האש לאנושות, בעוד שסתם אמן-גבר הוא בסך הכל Male Chauvinist Pig. ככלל, ההומו הוא האנין, המסכן והנרדף.

על כן אני לצדו, אני האינטלקטואל השמאלן.

האתני תמיד נרדף, על כן אני מבקש ממנו תמיד סליחה.

אני פסל. לי כתפיים רחבות. אני מודע למגבלותי ולרפיסות שכלי, לגסות שבעשיית האמנות בידיים. כישרוני כאמן וכאיש רוח בטל בשבעים. כילד שחונך בבית טוב אני מחזיב באפליה מתקנת לסביבתי.

רדושים לי האניטות, האקדמיה ומגע הקסמים של פילוסוף ואוצר ה-DERNIERE CRIE, שבהם לדקונסטרוקציה של ה-VOID יש לא רק משמעות פילוסופית, אלא גם מסר אמנותי עמוק ויזואליה עשירה.

בתערוכה האחרונה של משה גרשוני, כמשל, הגענו לתמצית, לאבן החכמים של המאה ה-20, למיזוג הבקודתי-גרעיני שבין אמירה לבין חזות, בין אמן ענק ואנין לאוצרת בהירת ראיה, המורחים זמם ולילה בצורה ומלטשים כבדולח מלוא תדם ואמירותיהם באולמות מוזיאון ישראל, שבהם נתפרים בגדי המלך בעיד עולם יהושלם.

הגידה, השתגעתם?

7.5.99

Scanned with CamScanner

ק לאור

שבונאי תחת

של הניצול עד ליחסים האינטימיים של הסקס: סקס איננו עור
כזריות התועלתנית של חיי הציבור המקצועיים

על סי המרכיז דה מאר

מילולי, ובעצם גם לא את תיאור פינדוריזור אחד.

אין כמו סאר להרגים את זה. שוב ושוב מתרחש הסקס בשפתם אחד: למשל, האשה ה'סלוכלסלי' עישה לגבר כל מיני דברים "מיניים", והילו בשר כז האימאז' המדוסמס ניצבת, למשל, על ארבע המטולה, ובלי לפגוע בפלומבה שלה, עושים לה סימולאציות של סקס. הסקס עצמו אינו מתקיים בלשון.

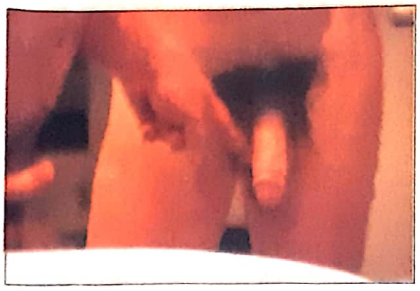
קצרה היריעה מהתעסקות בשפע הסתיבה על הפסרות הסאדית (באמאיי, לאקאן, פוקו, בארת, דלז, מילה, ז'יז'ק, זופאנצ'י' האחרים), אף שהופעה של סאד בעברית היא באמת מרעד ראוי לציון. פוקו היסיכ לאחד את מה שהופך קריאה בספרות של סאד ל'משעממת', אף כי בדבריו הבאים הוא מתייחס רק לקלונצי: "הדקדקנות, הפולחן, הצורה הסך טית הנוקשה שכל הסצינות הסאדיות כלולות מדיריס את המסחק הדעתי של המצלמה. (...) אין פנסיה פתוחה, אלא ריטות מתוכנת בקפידה. אין מקום לרימו. הדיעות אינן בוללות אלא השוקות וגופות".

מנין הענין הרב בסאד ראשית, העוצמה של המודעות ל'אמת' של החברה הנומוחת סביבו הענ קה לסאד את עמדת הנבואה. האמיתות שהוטית בסך ר'סם, ובניבודיהם המרגשים ביותר של המהפיכה הצרפתית, לא היו אלא "אמירת האמת" על הדיבון של המהפיכה ובולם אין בניתוק האמת המקודשת של הבתולה הטובה, או של תלמידת ספרות הנבחר ת על מאפו, מעין תשוקה סאדיזת כלום אין תשר קה סאדיסטית, ויש אומרים סאדיסטית־אנאליזת, עמדת הנביא השוחט פרות קדושות, כדרך שער ים הליברטינים של סאד, ולו רק במנולוג הקר ם לביצוע של האקטו הנה כך מתוארת הסלירה מעשה מיני "שלא־כדרך הטבע": "לא הטבע הוא סכתיב את הסלירה. כל סלירה מקורה בחוסר הרגל. (...) ככל שהפעולה נראית לנו מביעתה ותר, ככל שהיא מותרת יותר את מנהגינו ואת ורותינו, ככל שהיא שכורת יותר מחסומים, ככל שהיא מועילה יותר את מסורתינו החברתית, ככל שהיא פוגעת יותר במה שאנחנו סוברים שהם תוקי סבנו, כך היא נחוצה לסבע עצמו, תמיד, ורק באמ עות פעמים, יקנה לעצמו הסבע זכויות שהמידה סובה מנשלת אותו מהן ללא דרך" (עמ' 8-137).

לומר שסאד הסרים את פרידר, בכך יש איזו נאליות (ולאקאן ליגלע על ההנחה הזאת: לסעמו שוב יותר הקשר בין סאד לקאנט ולמושג ההנאה ן המוסר אצלו, המוכ שאין לו תכליית זולת ההנאה עשיתו, ההנאה מעשייה נסולת ארוטסרים "פאר ולוגיים" בלשונו של קאנט).

אומר סאד: "מה שקרוי 'טוהר החברה' אינו אלא רוף של כל האינטרסים הפרטיים, אך ורק מתוך נסבולת או ויתור עשוי האינטרס הפרטי להשתי כאינטרסים של הכלל. ועל מה יוותר זה שאין דבר?" (עמ' 41). זה לא מארקס. זה קדם למאר ס. אבל התענוג לקרוא את הפירוש המצחיק הזה כל שזהר מרצה את דבריו באחוני בתולה זכה) של כי ההגיונות הליברלית, זהו חלק מהתענוג האדר שבקריאת סאד. לכך אולי מתכוון ז'לן, כאשר א אומר: "בכל מקרה החוק הוא מיסטיפיקציה א איננו מוחשי, אלא כפוי, ותלוי במשתמ"שת דועה־לשמצה בין אדונים לעבדים. כמה משמר הוא שסאד תופף את משטר החוק כמשטר של שלטים והעריצים גם יחד. (...) ערימים נוצרים מצעות החוק: הם משנסנים באמצעות המידה ובה של החוק. כך אומר שיבי ב'ולייט' של דג 'ערימים אינם נולדים באנארכיה, הם משב ים בצל החוקים, ושואבים את סמכותם מהם." אוכיזם", עמ' 7-36).

הסאדיות בעולם הסאדי איננה חדוה. לא רק ונות האבא, המכוסים בשלל מלים, מעלים לפני סוג מסוים של ראייה נואשת, חיץ מכאיב בין

משה נרשוני, יוזמית (מ)שונה, אוצרת שרית שפירא, מוזיאון ישראל, ירושלים

עוצם עין אחת / עוזי צור

"ומחר נמות ואין הדבר בנו"

משה נרשוני, יוזמית (מ)שונה, אוצרת שרית שפירא, מוזיאון ישראל, ירושלים

חדם בר מקובא, בית הספר לצלום מטמרת הירושלים

מ ה שמחדים במבט ראשון בתערוכתו של משה נרשוני הוא הלובן המסנא. הדיק נות הגוונלה, מחדים מחדבים של אזה. הראשונים במדבר האד הזה הם הצלובר המחזה "זרע" תצלומי צבע הכים שצלם אהובו הצעיר של נרשוני, חזי קניאל. בתצלומים הבן נושו של האבן ללא כל הכים, באחוו אינטי של רחוי נופיר־חוני שבמבים ברי־וכאות האחדים של המבוגים והבוקה פניו בוטות כקם לאחוד בהבעה של אאביונוני־אים. מבים בקיים עצומות כמעם אל המחם שהוא אולי ראשו של האוהב. בתצלומים אחים נראים קטלי נושו המנחל של האבן, על משכנו, וקשם. שקדו קחתו בכפוחות־אוד, ואפלה טוגת מבוי חת לא מכיחת את הנוף הזה ביופיה של השלוה האנושית, ובו מסתקפות באחיזה מיחה המלים יסחי נבוות..." בצוודיו של נרשוני חולדים בקצה הסני של הבוכב.

הסלים "מחי" (מחה) לשחים מסיה של אדמים בן יצחק (מוה) הכוסם הכיוה לחיי הוכה "יום ליום יגיל כסם וחסה / ולילה על לילה יקנן / וקין אחי קין אשי בשלום / ועלם מצעיו מחיינו. // ומחי נמות ואין הי בו בנו / בשבל הים נחפל האחי אנו שבים". הסלים הללו בוחו על שני בים נחלים שנמשכו בלבן ובוי שהקא. והשחן הוחוי, האחיות עצמן ועוכות משה. בשים שם האבן והוא שכו שם המשחוי אברהם בן יצחק על הציור, וכך מיסטיפ הגבול בין הציור לשיר, והמשוחים זה את זה בסחי־ירות מחה.

הצלומים עצמם כמו מחיפים על יחוי נשולי מסנרת. תצלום אחי מתבקש מחלוק הנוף הנמוכים האבן מצ'ע על אבני הגלד של אבי בו באוביקט המבלא אחי על ועיי האחשיכה. אוביקט על תשוקה הנמצאת בשבב בינים שבין נוחיי לניפוי. בתצלום נוסף, המצלמה מתקרבת עוד יותר אל ניפת החזה, שבו מאי מה פסמה מעוכה: מתוך שעי החזה ואגלי זיעה הנפוחים באוחף האפל הנפכים לבחיות כספית מנצנצת, התעלמה מעלימה את שאיית הנוף. ואז לי־דגע של נצח" אולי באת הנשמה על פיפוקי האבן מוסים את יחי לחפץ את אבי חוכחות הנכסף אנב חפינת אבני סלו. וכך הן ניצבות כחם האבן והבקיה השעידה, בחל הבי רמו המבע החלק של הלום.

במחבר הדיפה ניצבים שני הקבסים החזקים שנרשוני בחר מאוסף המוזאון: קיר־ים, מוסף דדים זה מזה האחד הוא צלמית זקוחית של מודנו נשר (מחקופה הניאולית מחבחת מנה). הענקטי מהחזה ומעלה, אביו ואשכז קנגים כמיה אך הרים בחיים ועכשו כמוף קטנטן מפוסק ומשוכח, הוא עומד לעצמו על הבן הגישא בתוך תינת זמכת, מוקף בכל החלל העצום הדיק בפסיק נמל בל. מקבת השני של וקיד עומד בנאחה של אחד מחבל מאס "מחי של נער" משנת 1953 של הפסלת הבוסית־ה דרמן ויישיית (1904-1956) קחוף האש, מחמי פיקסוי מסחו, קהוף, נחשק אך בו בזמן נמל מיניח, יחוקן עלוחה בבשר האדי הדיני, האז מוסים וחוק אחי מעם קיימה במו לחת או לקחת מוסא לא נראה.

התערוכה ארנסיח לעתים קי כחי מבוכה, אך יש בה יופי רב, עצבות, איפוק נחדי, אישי אמיק. המיולוב של בילום, ציור ופסלו של מקורי ומוסאל, של וחואלי ומילוי, של דינה ונעמים – נוזא רב שיח מרגש, סלם.

זו התערוכה החשובה הראשונה של שחיית ספיריא מאז מוחנה לאוצרת ואמנית הישראלית במחיאון ישראל. תפרוסקה הראשונה, "מאי חת", היתה נבוכה וסקסית ביחה: תפיסכה השניים, "סחמים", היתה לירית אך מסוכמת מאוד. עלי־פי מה שסיפקון בעקבות השעיה־ה שפרצה סביב התערוכה, התקבלה כנראה הוחי סה להוציא את התפיכה לפני הזמן, ולפני ביעוח חבר הנאבנים של המחיאון.

כאי להבין למעלה בתפיכה "עוד ראשון, עוד אחרון" שאצה מוהן לנראו – ולו רק בשביל יצירתה של לאורי בורוחא: "תא ע" משנת 91: שני גלמי ץ'ק הסוף, סחי־ים ענקים סחוקים מחשוקה הפיון, מלואים בחוך מעגל של רלחות יבשות, נסולת יי־יית סלון, נחשאת את סימני הזמן על בשרן, על וסכיחתהן הפנוסות, את הסיסחי־ות הבחים שבחם נלקוי. יפי של עבודה, פרשת וכלילת, ממשית חשקטה, והי תית ופרוחאית – של אחת מהאבנית הסיפלאות של המאה העשרים.

מאיה בוֹ'רנו

קידושין בנקאיים

אֶתְה שָׁלִי וַאֲנִי הֲרֵי שֶׁלְּךָ
לִקְנֵה הַדֶּדֶךְ יָשָׁבָה פְּקִידָה שְׁמָהּ
לת זכוכית וּבְרֶזֶל בְּ־8.30 נִפְתְּחָה
לת מְאוּרַת הַכֶּסֶף הַשְּׁקוּפָה וְרֵיקָה

לופים עַל קוֹ הַסֵּפֶר מְדֻרְדָּרִים וְנִשְׁלָיִם
דיינות הָיִינוּ חוֹפְנֵי סוֹד כְּפֻלְפָּלִים
מותינו בָּאֲרִיכוֹת נָקְשְׁרוּ בָּעֲשָׂרוֹת חֲבָלִים
דוֹרָה אַתְּ מַגְנָה לָנוּ וּשְׁמָהּ שֶׁנִּי־לִי

מי הָיָה זֶהָה לִי בַּנְּיָרוֹת וּמַרְתָּק
לָם פֶּרֶשׁ – שֶׁקֶר מֵאֹד מְבֻטָּח כְּמֻמְתָּק
לִי לְסַחֵר עִמּוֹ עַד הוֹן עָתָק
כְּמוֹ טַעַן בְּאַהֲבָה, בְּנֶאֱמָנוּת נִבְרָק

לִים קְרֵאי קַד לָסֶם אֶת הַשְּׁיֵרִי
וֹכֵב אוֹ צְרִיךְ סְפָקוֹת אֲלֵה לְהָסִיר
לִינוּ, וְכֹאוֹהֲבִים שֶׁנִּכְתַּבְנוּ לְלֻכֶת נִחַם
לְהִישָׁיר
לְכֹר מָה, מִשְׁכֵּנִי וְנִרְצֵה לֹא כְּמֵלִיצָה, זו
קְשָׁה שֶׁנֶּמְיר
שׁוֹת שֶׁל זְכָרוֹן מָאֲנוּ בַּתַּעֲנוּג הַמַּתִּיר.

אולריך בְּרֶקֶס

ליאונרדו ופרנצ'סקו

נָאֶה לֹא הָיָה
פְּרַנְצֶ'סְקוֹ מִלְּבַי
שֶׁמָּנָּמְן בְּמִקְצָת
מִכָּל מָסֹס נָפָנִים

הוּא הָיָה תַּלְמִיד שֶׁל לֵיאוֹנַרְדּוֹ
אֲדֹנָיו חָבִבוּ
בְּדִיר בְּאֶבְרָיִם וְאַתַּת עָנָה
תַּאֲרוּ לְעַבְדְּכֶם

הֵם הִתְעַלְּסוּ
הֵיְשִׁישׁ הֶעֱבִדְּכֶן וְהַעֲדֵנָת
וְהַעֲדִיר הֶעֱבִלְבֵּל
הוּא אָכַב אוֹתוֹ מִן הַסְּתָם

הוּא נָסַע אוֹתוֹ לְהוֹקִיא
אֲדֹנָיו לְפָרִים
בְּשָׁמָה שָׁם לֵיאוֹנַרְדּוֹ
הָיָה פְּרַנְצֶ'סְקוֹ בֶּן 26

הוּא יָרַשׁ אֶת כָּל הַיְּשִׁישִׁים
בְּבַיִת הָיָה וְתִקֵּן
מִבְחָר שֶׁל מִדּוֹתָיו
וְנִשְׁכַּח הוּא מִכְּבָר

תירגם מפורטוגזית: בני צפר

הפסלת הבוסית־אמריקאית לואיז בורז'ואה (Louise Bourgeois) נולדה בפריס ב־1911 ומתה ב־2010 בניו יורק.

Scanned with CamScanner